

Ергард Наталія Миколаївна
асистент кафедри судової медицини
Національний медичний університет ім. О.О.Богомольця

НЕДОЛІКИ У ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЯХ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗГІДНО НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ

У квітні 2012 року набув чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс України (надалі КПК України). Цей процесуальний закон докорінно змінює систему кримінального судочинства України та може стати орієнтиром подальшого реформування правової системи в частині процесуального законодавства, системи правоохоронних органів, судів та інших сфер суспільних відносин, з метою найефективнішого забезпечення захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Так, наприклад, позитивним нововведенням в новому КПК України є те, що окрім правоохоронних органів та судів, призначати проведення експертизи тепер може і сторона захисту, це передбачено другою частиною статті 242 цього кодексу. Для цього сторона захисту має право самостійно залучати судово-медичних експертів на договірних умовах для проведення експертизи, в тому числі обов'язкової. Таким чином, під час судового розгляду в якості доказу може бути надано одночасно два висновки, які виконані різними експертами з одних і тих питань, як за дорученням сторони обвинувачення, так і сторони захисту [6, с. 352].

Проте, не зважаючи на деякі позитивні зміни в новому КПК України, досі ще існують значні недоліки, особливо при проведенні судово-медичної експертизи.

Так, наприклад, досі існують невизначеності щодо такої важливої процесуальної дії як «допит» (ст.ст. 225, 352, 353, 351, 226 КПК України).

Допит – це слідча дія, в процесі якої слідчий отримує від особи, яка володіє відомостями, що має значення по кримінальній справі, словесну інформацію про обставини події злочину та інші факти, які мають значення для встановлення об'єктивної істини і забезпечення правильного застосування

закону. І, якщо у слідчих не виникає питань щодо процесуальних дій при допиті свідків (ст. 133 КПК України), то при допиті експертів одразу виникає низка проблемних питань. Так, Глава 21 КПК України не містить самостійної статті, що стосується допиту експерта, проте передбачає таку слідчу дію у суді (ст. 356 Допит експерта в суді). Але, більшість судово-медичних експертів не знає про такі особливості процесуальних дій, і легко погоджуються на вмовляння слідчих допитати їх не як експертів, а як свідків. Слідчі впевнюють експертів в тому, що за новим КПК України не передбачено «Протоколу допиту експерта», а є лише «Протокол допиту свідка» (ст. 104 КПК України), не роблячи акцент на тому, що експерт може бути допитаний як свідок лише з таких питань: «Чи проводив він дану експертизу? Коли він її проводив? В якому закладі? Чи є у нього підстави її проводити? Який у нього стаж роботи і скільки він вже працює в експертній установі?», але, якщо питання будуть по суті проведеної експертизи, наприклад: «Яка причина смерті потерпілого? Чи є причинно-наслідковий зв'язок з настанням смерті і отриманням тілесних ушкоджень?» і інші в такому ракурсі, то в даному випадку має місце вже «Допит експерта», а не «Допит свідка», а проведення такої процесуальної дії можливе лише у суді (ст. 356 Допит експерта в суді). Тому, судово-медичним експертам слід уважніше відноситися до своєї професії та вивчати низку законодавчих актів та законів, які передбачають їх процесуально-правові дії.

Ще однією прогалиною в новому КПК України є відсутність визначення понять первинної, повторної, комісійної та комплексної експертиз.

Так, частиною другої статті 332 КПК України суд має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експерту чи експертам, не залежно від наявності клопотання сторін кримінального провадження або потерпілого, якщо суду надані кілька висновків експертів, які суперечать один одному, а допит експертів не дав змоги усунути виявлені суперечності. Тобто за своїм змістом ця норма надає можливість суду призначити повторну експертизу, проте статус такої експертизи не визначено. Разом з тим, статтею 4 Закону України «Про судову експертизу» встановлено, що правильність висновку судового експерта забезпечується можливістю

призначення повторної експертизи, яка доручається іншому експерту чи експертам. Слід відмітити, що призначення повторної експертизи було передбачено частиною третьої статті 75 старого КПК і встановлено в інших процесуальних кодексах (стаття 150 ЦПК, стаття 85 КАС, стаття 42 ГПК).

Разом з тим, визначення понять первинної, додаткової та повторної експертиз, мають значення для реалізації принципів судово-експертної діяльності, а саме: законності, незалежності, об'єктивності і повноти дослідження.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341- III
3. Закон України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789 – XII
4. Наказ Генерального прокурора України № 69 від 17.08.2012 року «Про єдиний реєстр досудових розслідувань»
5. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджене наказом Генерального прокурора України № 69 від 17.08.2012 року
6. Когутич І.І. Прокурорський нагляд / І.І. Когутич, В.Т. Нор // Курс лекцій для студентів юридичних вищих навчальних закладів. – 2004. – С. 352